

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025r., poz. 1153 w związku z art. 4¹ ust. 2 i 2a oraz art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r., poz. 2151) oraz w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939).

RADA MIASTA KATOWICE

uchwala:

§ 1. Przyjąć Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr
Rady Miasta Katowice
z dnia 2025 r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
ROZDZIAŁ I OPIS PROBLEMU	3
ROZDZIAŁ II DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	18
ROZDZIAŁ III REALIZATOR MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	23
ROZDZIAŁ IV PODMIOTY REALIZACJI MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	23
ROZDZIAŁ V MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	25
ROZDZIAŁ VI CELE I ZADANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	26
ROZDZIAŁ VII ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU	31

WPROWADZENIE

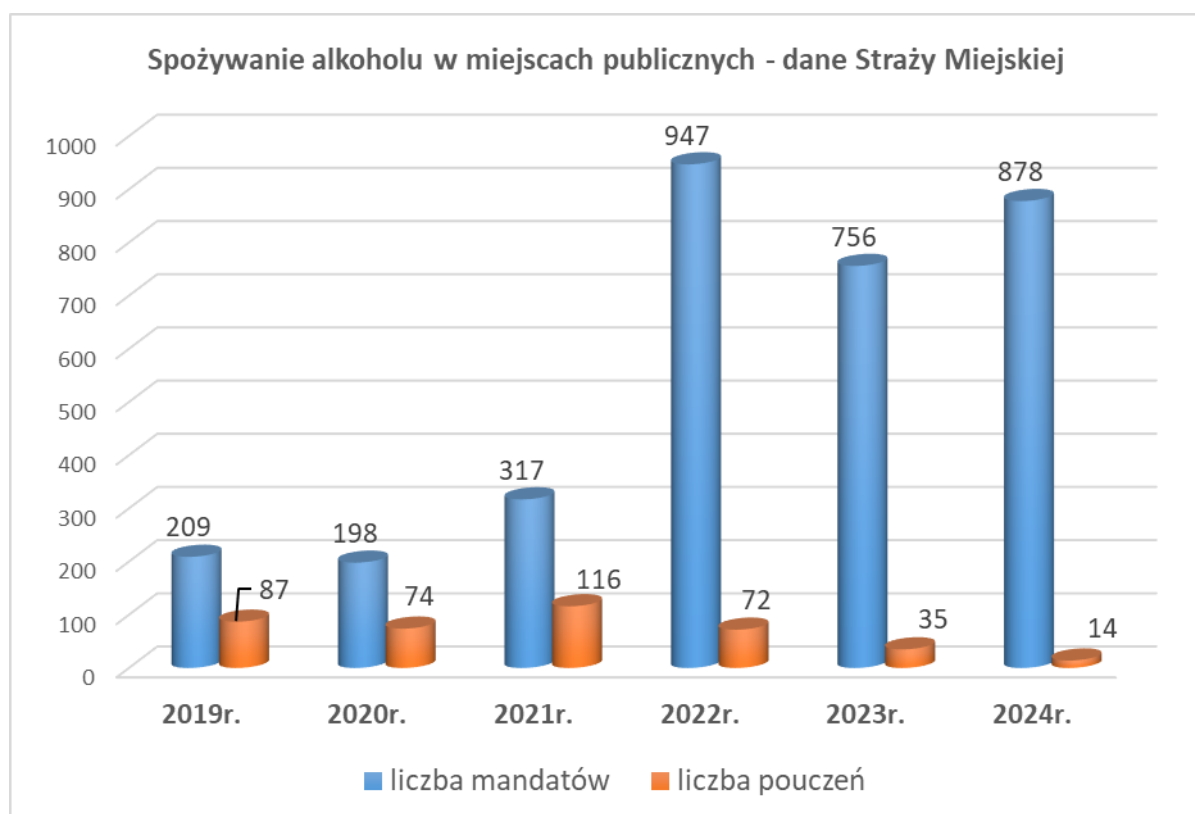
Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok, zwany dalej Programem, jest elementem „Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych” oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Jeden wspólny program łączący profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych wraz z przeciwdziałaniem narkomanii odpowiada współczesnym tendencjom dotyczącym, zarówno sięgania po różne środki psychoaktywne, jak i metodom ich rozwiązywania. Coraz częściej obserwuje się, że osoby spożywające alkohol zażywają zamiennie również inne środki psychoaktywne lub łączą je z alkoholem. Przez to współczesna profilaktyka, ale także leczenie osób uzależnionych, coraz mniej rozdzielają problematykę alkoholową i narkotykową. Znalazło to również swoje odzwierciedlenie w aktach prawnych oraz utworzeniem jednej agencji rządowej o nazwie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Ponadto zgodnie ze zmianami w ustawodawstwie, wprowadzonymi od 1 stycznia 2022 roku, elementem gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stały się również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

I. OPIS PROBLEMU

Dla określenia skali problemów wynikających ze spożywania alkoholu oraz narkotyków zebrano informacje od różnych podmiotów działających na terenie miasta Katowice. Działania prowadzone przez instytucje strzegące porządku publicznego oraz w obrębie służby zdrowia w sposób najbardziej jednoznaczny pokazują problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Poprzez zestawienie danych z okresu kilku lat można zaobserwować dynamikę problemów związanych zwłaszcza z piciem alkoholu.

W 2020 roku w stosunku do 2019 roku nastąpił spadek ujawnionych wykroczeń dotyczących spożycia i usiłowania spożycia alkoholu w miejscach publicznych: o 11 mniej mandatów (spadek o 5,3%) oraz o 13 mniej pouczeń (spadek o 5 %).

Natomiast w 2021 roku w stosunku do 2020 roku nastąpił wzrost: w liczbie mandatów o 119 (o 60,1%), w liczbie pouczeń (o 56,7%). Gwałtowny wzrost nałożonych przez Straż Miejską mandatów i pouczeń za wykroczenia związane ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych miał związek z stopniowym złagodzeniem w 2021r. obostrzeń pandemicznych związanych z COVID-19. W 2020r. obowiązywały bardziej restrykcyjne przepisy ograniczające możliwość swobodnego korzystania z przestrzeni publicznych przez obywateli.

W 2022r. liczba mandatów za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych zwiększyła się radykalnie - wzrost prawie o około 200%. Wyraźny wzrost wykroczeń ujawnionych przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Katowicach miał bezpośredni związek między innymi ze wzrostem zatrudnienia w Straży Miejskiej (25 etatów mundurowych) i wiążącym się z tym zwiększonym nadzorem przestrzeni publicznej przez patrole w terenie oraz operatorów monitoringu wizyjnego, które wynikają z zamierzonej strategii prowadzonej w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa.

W 2023r. w stosunku do 2022r. nastąpił spadek o około 20% interwencji Straży Miejskiej dotyczących spożywania alkoholu w przestrzeni publicznej. Natomiast w 2024 roku w stosunku do 2023 roku nastąpił wzrost o około 18%

Utrzymanie aktywności patroli Straży Miejskiej połączonej z monitoringiem wizyjnym, daje gwarancję kontynuacji szybkich interwencji eliminujących spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zwłaszcza w centrum Katowic.

Działania dotyczące zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych prowadzone przez Straż Miejską w podziale na dzielnice miasta Katowice, w latach 2022 -2024.

Dzielnice	Spożywanie alkoholu lub usiłowanie spożywania alkoholu w miejscach publicznych			Interwencje dotyczące osób nietrzeźwych			Doprowadzenie do izby wytrzeźwień (w ramach interwencji dot. osób nietrzeźwych)		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Śródmieście	763	584	722	1 129	996	1 161	362	411	880
Os.Paderewskiego - Muchowiec	8	11	7	24	25	22	16	14	7
Koszutka	3	13	2	8	17	10	4	4	5
Bogucice	15	17	10	27	25	24	9	8	13
Załęże	132	75	31	184	104	47	52	29	28
Os. Witosa	2	4	2	6	9	15	4	5	4
Os. Tysiąclecia	20	27	34	30	35	59	10	8	7
Dąb	3	8	10	5	20	19	2	12	3
Wełnowiec - Józefowiec	8	6	4	11	10	24	3	4	4

Załęska Hałda-Brynów cz. Zachodnia	8	3	9	15	16	20	7	13	6
Brynów cz. Wschodnia - Os. Zgrzebniocka	8	6	1	20	19	5	12	13	6
Ligota - Panewniki	16	8	10	24	11	35	8	3	12
Zawodzie	15	8	4	21	11	11	6	3	11
Dąbrowka Mała	0	0	2	1	0	5	1	0	3
Szopienice-Burowiec	4	6	14	15	11	31	11	5	11
Janów - Nikiszowiec	4	4	0	4	4	4	0	0	2
Giszowiec	3	5	4	5	7	9	2	2	2
Murcki	2	1	3	2	2	7	0	1	1
Piotrowice-Ochojec	3	4	8	5	6	19	2	2	7
Zarzecze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kostuchna	0	0	1	1	0	1	1	0	1
Podlesie	0	1	0	2	3	4	2	2	1
OGÓŁEM MIASTO KATOWICE	1 017	791	878	1 539	1 301	1 532	514	539	1 014

W 2023 roku w stosunku do 2022 roku nastąpił spadek w następujących kategoriach:

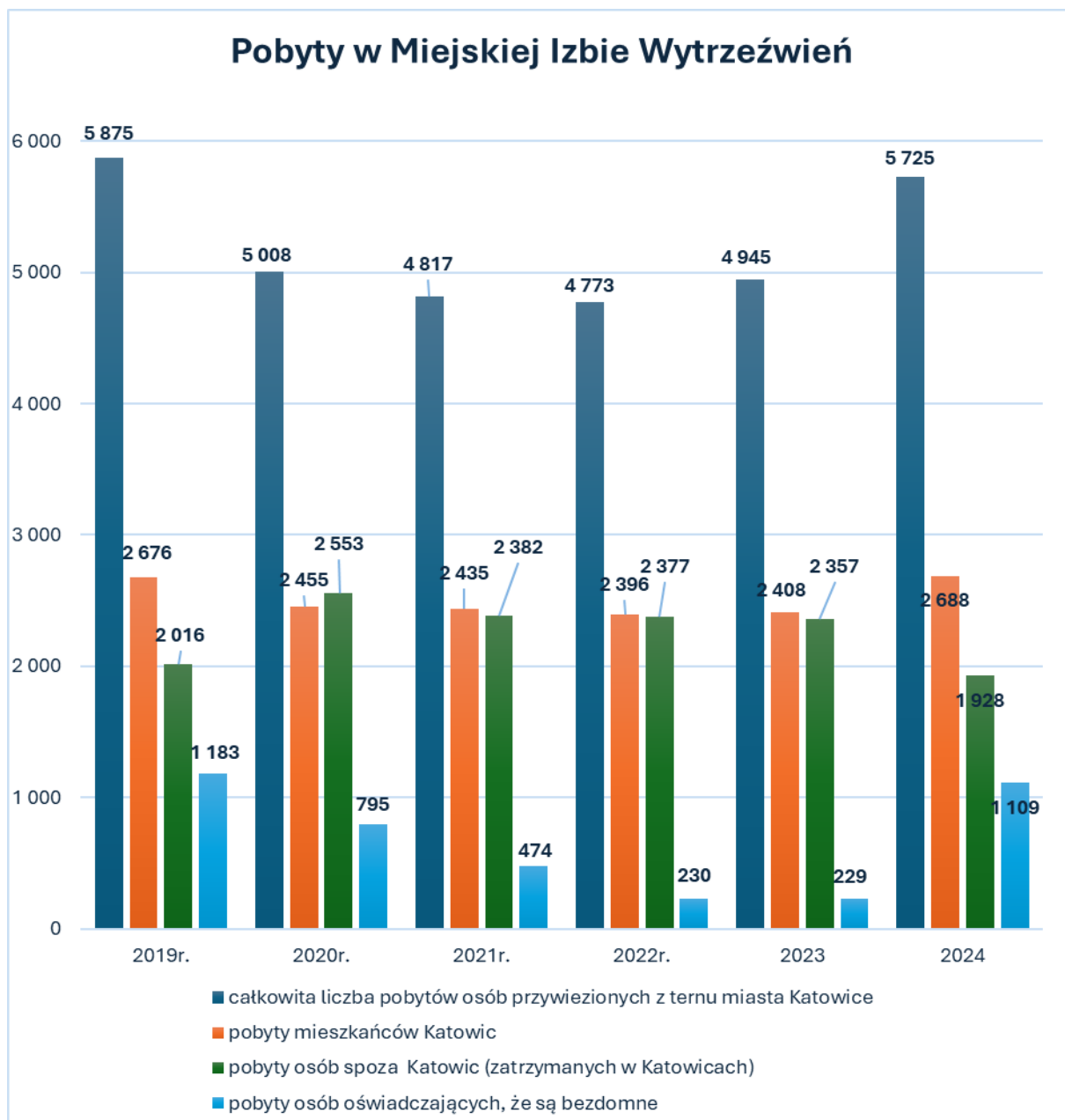
- spożywanie alkoholu lub usiłowanie spożywania alkoholu w miejscach publicznych o 22,2%
- interwencje dotyczące osób nietrzeźwych o 26,5 %

Liczba osób doprowadzonych do izby wytrzeźwień (w ramach interwencji dot. osób nietrzeźwych) w 2023 roku w stosunku do 2022 roku wzrosła o 4,9%.

W 2024 roku w stosunku do 2023 roku nastąpił wzrost liczby interwencji we wszystkich ww. kategoriach:

- spożywanie alkoholu lub usiłowanie spożywania alkoholu w miejscach publicznych o 11 %
- interwencje dotyczące osób nietrzeźwych o 17,76 %
- doprowadzenia do izby wytrzeźwień (w ramach interwencji dot. osób nietrzeźwych) o 88,13%.

Wzrost liczby osób dowożonych przez Straż Miejską do Izby Wytrzeźwień dotyczył Śródmieścia i wynikał głównie z faktu, że transport osób nietrzeźwych bardzo często następował po interwencjach Policji i z jej dyspozycji.

Analiza liczby przyjęć osób do wyrzeźwienia w Miejskiej Izbie Wyrzeźwien na przestrzeni lat od 2019r. do 2022 r. wykazuje regularną tendencję spadkową w zakresie:

- całkowitej liczby pobyków (spadek w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego o prawie 15%, a w 2021 roku w stosunku do 2020 roku spadek o prawie 4%, w 2022 w stosunku do 2021 roku spadek o prawie 1%)
- liczby pobyków mieszkańców Katowic (w 2020 roku w stosunku do 2019 roku spadek o 8%, a w 2021 roku w stosunku do 2020 roku o 0,8%, a w 2022 w stosunku do 2021 roku spadek o 1,6%)
- liczby pobyków osób deklarujących się jako bezdomni (w 2020 roku spadek w stosunku do roku 2019 o 32,8%, w 2021 roku spadek w stosunku do roku 2020 roku o 40,4%, w 2022 w stosunku do 2021 roku spadek o 51,5%)

W 2023r. w stosunku do 2022r. nastąpił wzrost w zakresie całkowitej liczby pobyków o 3,6%, przy czym w liczba pobyków mieszkańców Katowic wzrosła bardzo nieznacznie, bo o 0,5%.

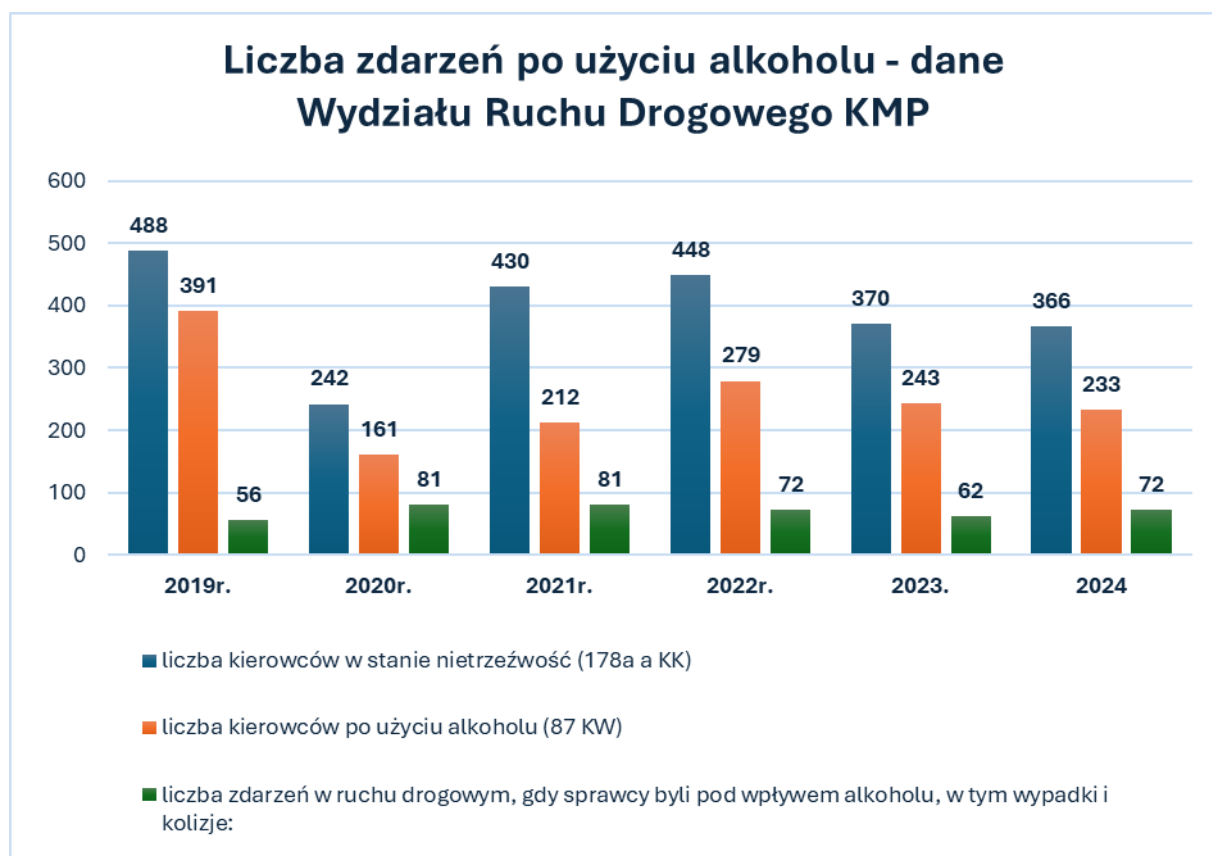
Natomiast w 2024r. nastąpił wzrost we wszystkich analizowanych kategoriach:

- całkowita liczba pobyków osób przywiezionych z terenu miasta Katowice wyniosła 5 725, co oznacza prawie 16% wzrost w stosunku do roku poprzedniego,
- liczba pobyków mieszkańców Katowic wyniosła 2 688, co oznacza prawie 12% wzrost w stosunku do roku poprzedniego,
- liczba pobyków osób deklarujących się jako bezdomni wyniosła 1 109, co oznacza wzrost o 484%.

Należy również zaznaczyć, że w 2024 roku na mocy porozumień międzygminnych w sprawie powierzenia Miastu Katowice udzielenia przez Miejską Izbę Wyrzeźwień w Katowicach świadczeń na rzecz na rzecz osób nietrzeźwych doprowadzonych, ilość pobyków z terenu:

- Miasta Tychy wynosiła 1 193
- Miasta Mysłowice wynosiła 583

W związku z powyższym całkowita liczba pobyków wszystkich dowiezionych z terenu Katowic, Tychów i Mysłowic wyniosła 7 501. W 2025 roku miasto Katowice nie zawarło porozumień międzygminnych w tej sprawie i do Miejskiej Izby Wyrzeźwień dowożone były wyłącznie osoby nietrzeźwe zatrzymane na terenie Katowic.

Powyższe wykresy pokazują, że liczba zdarzeń po użyciu alkoholu na przestrzeni lat 2019 - 2023 przedstawia się w następujący sposób:

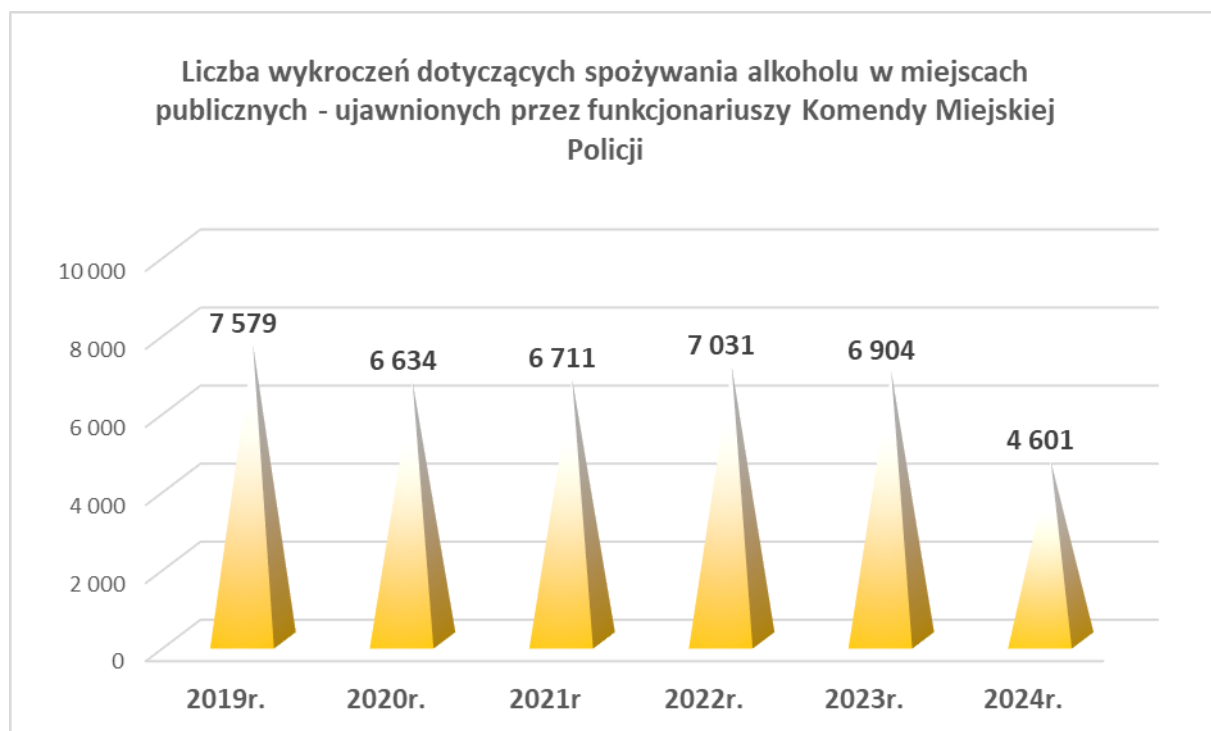
- liczba zatrzymanych kierowców w stanie nietrzeźwości tzn. gdy zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila: spadek w 2020r. o 50% w stosunku do 2019 roku (co było rezultatem znacznie mniejszego ruchu pojazdów na drogach oraz niewykonywanie badań przesiewowych przez funkcjonariuszy Wydziału Ruchu drogowego KMP w Katowicach, wynikającego z obostrzeń sanitarno-epidemiologiczne). W 2021 roku w stosunku do 2020 roku nastąpił wzrost o 77,7%. W 2022 roku w stosunku do 2021 roku nastąpił wzrost o 4%,

a w 2023 roku w stosunku do roku poprzedniego spadek o 17,4%. Natomiast w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 1 %

- liczba zatrzymanych kierowców po użyciu alkoholu tzn. gdy zawartość alkoholu we krwi wynosi 0,2 do 0,5 promila: w roku 2020 w stosunku do 2019 zmalała o 59%. W 2021 roku w stosunku do 2020 roku wzrosła o 31,7%. W 2022 roku nastąpił wzrost w stosunku do 2021 roku o 4,19%, w 2023 w stosunku do 2022 roku spadek roku nastąpił o 13%. Natomiast w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 14,1%.
- liczba zdarzeń w ruchu drogowym, gdy sprawcy byli pod wpływem alkoholu w 2020 rok wzrosła w stosunku do 2019 roku o 44,6%, w 2021 roku utrzymał się na identycznym poziomie jak w roku poprzednim, a w 2022 roku nastąpił spadek w stosunku do roku poprzedniego o 9 zdarzeń, w roku 2023 nastąpił dalszy spadek (o 6 zdarzeń w stosunku do roku poprzedniego). Natomiast w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 16,1%.

Należy zauważyć, że sprawcami wszystkich opisanych zdarzeń po użyciu alkoholu na terenie Katowic, są nie tylko mieszkańcy naszego miasta, ale także osoby wyłącznie przemieszczające się głównymi ciągami komunikacyjnymi przebiegającymi przez Katowice.

Komentując powyższe dane można stwierdzić, że w ostatnich 3 latach następował spadek zatrzymanych kierowców po spożyciu alkoholu jak również w stanie nietrzeźwości. Natomiast liczba zdarzeń w ruchu drogowym (w tym wypadki i kolizje) wahała się: 72 zdarzenia w 2022r., 62 zdarzenia w 2023, 72 zdarzenia w 2024 r.

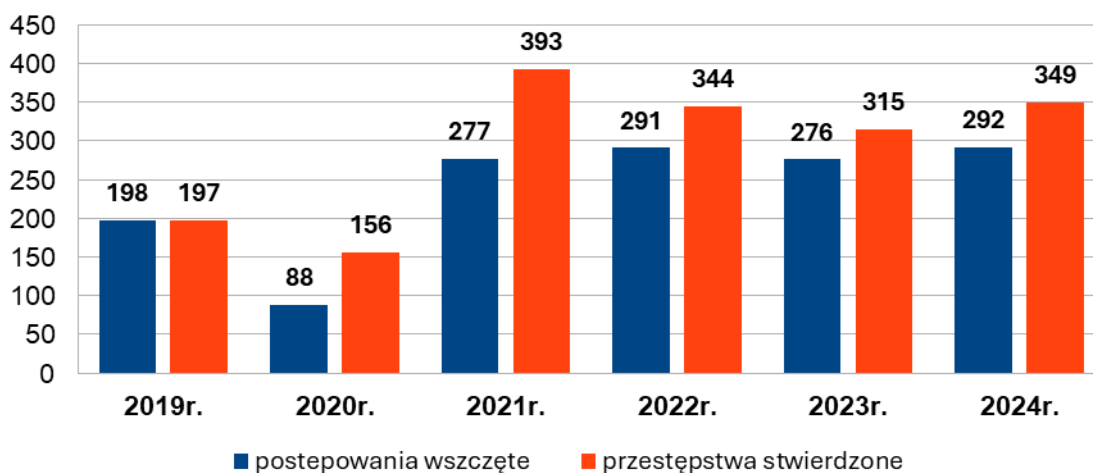

Na podstawie powyżej zamieszczonego wykresu można zauważyć, że liczba wykroczeń określonych w dyspozycji art 43' ust. 1, dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych, ujawnionych przez funkcjonariuszy podległych Komendzie Miejskiej Policji w Katowicach, w roku 2020 w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 12,5%, a w 2021r. nastąpił w stosunku do roku poprzedniego minimalny wzrost o 1,16%. Natomiast w 2022 roku w stosunku do 2021 roku nastąpił wzrost o 4,77%. Natomiast w roku 2023 nastąpił spadek w stosunku do 2022r. o niecałe 2%.

Analiza tej kategorii zdarzeń na przestrzeni ostatnich 5 lat pozwala stwierdzić, że w 2020 roku nastąpił wyraźny spadek liczby interwencji w stosunku do roku poprzedniego (prawdopodobnie w wyniku lockdownów wynikających z przepisów sanitarno-epidemiologicznych związanych pandemią COVID-19). Natomiast w latach 2020 - 2023 liczba tych wykroczeń waha się w przedziale mniej więcej 6 procentowych, co wskazuje na pewną stabilizację opisywanych zjawisk.

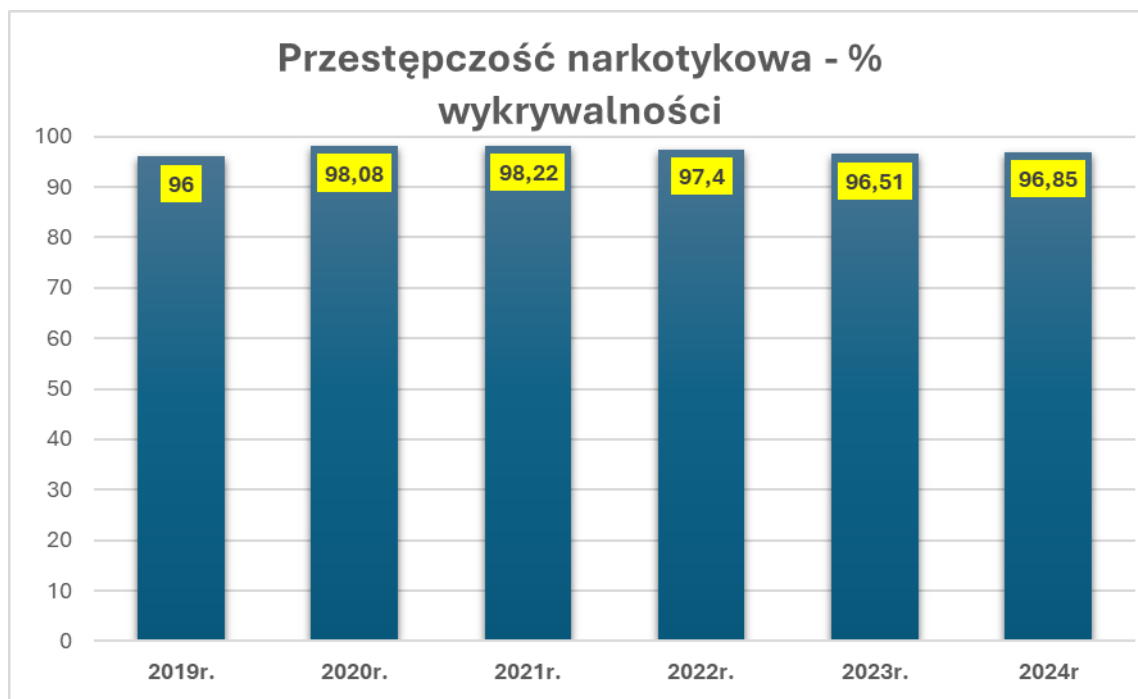
W 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek o 33,3% liczby wykroczeń dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych, ujawnionych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji.

Przestępczość narkotykowa - dane KMP w Katowicach

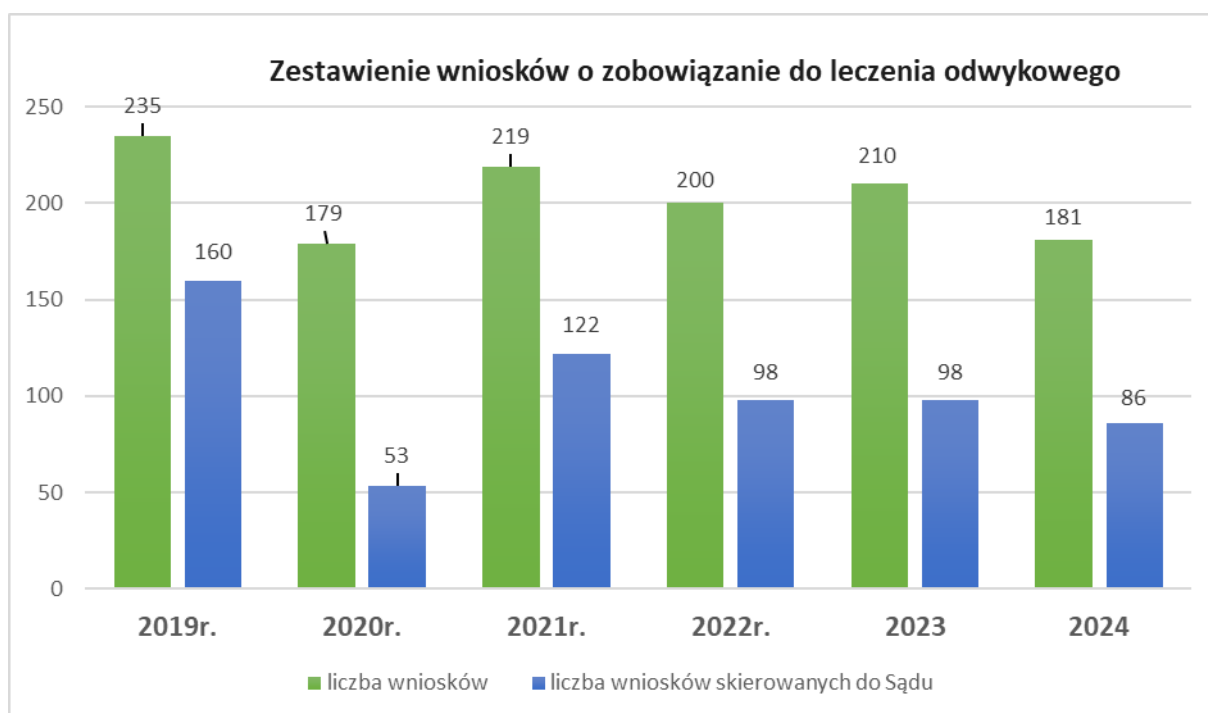

Zestawienie danych statystycznych związanych z działaniami Wydziału d/w z Przestępczością Narkotykową Komendy Miejskiej Policji w Katowicach wykazuje, że liczba wszczętych postępowań była na przestrzeni ostatnich 5 lat największa w 2024 roku, a najmniejsza w 2020 roku. Różnica wynika z intensywności policyjnych interakcji (legitymowań, interwencji), gdzie w 2020 roku z powodu obostrzeń sanitarno-epidemiologicznych była mocno ograniczona mobilność i obecności ludzi w przestrzeni publicznej, pojawiły się zdecydowane ograniczenia w organizacji imprez, co skutkowało zdecydowanym zmniejszeniem liczby ujawnień przy tej okazji. W 2022 roku w stosunku do 2021 roku nastąpił wzrost wszczętych postępowań o 14, a w 2023r. w stosunku do 2022r. roku spadek o 15. Natomiast w 2024 r. nastąpił w stosunku do roku poprzedniego wzrost o 16.

W zakresie przestępstw stwierdzonych najczęściej w porównywanym okresie było ich w 2021 roku. W latach 2021-2023 następował ich sukcesywny spadek. Natomiast w roku 2024 nastąpił wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 34 stwierdzone przestępstwa.

Powyższy wykres obrazuje poziom wykrywalności w zakresie przestępczości narkotykowej, który był najwyższy w 2021 roku (98,22%), a najniższy w 2023 roku (96,51%), gdzie w stosunku do 2022r. zmalał o 0,89 punktu procentowego. Natomiast w 2024 roku (96,85%) w stosunku do roku poprzedniego utrzymał się prawie na tym samym poziomie tj. wzrost o 0,35 punktu procentowego.

Zmniejszyła się liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego, które wpłynęły do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 roku – było ich mniej o prawie 25% w stosunku do roku poprzedniego. Wpływ na to miały wprowadzone obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne w związku z pandemią COVID-19, co ograniczyło możliwość bezpośrednich kontaktów pracowników socjalnych z mieszkańcami. W związku ze zmniejszoną liczbą

wniosek oraz ograniczeniem posiedzeń Zespołu ds. Leczenia Odwykowego, a także ograniczeń w działalności leczniczej placówek odwykowych (terapia w okresach lockdownów wyłącznie metodą teleporady) spadła bardzo znacząco, bo prawie o 70 % liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego kierowanych do Sądu Rejonowego.

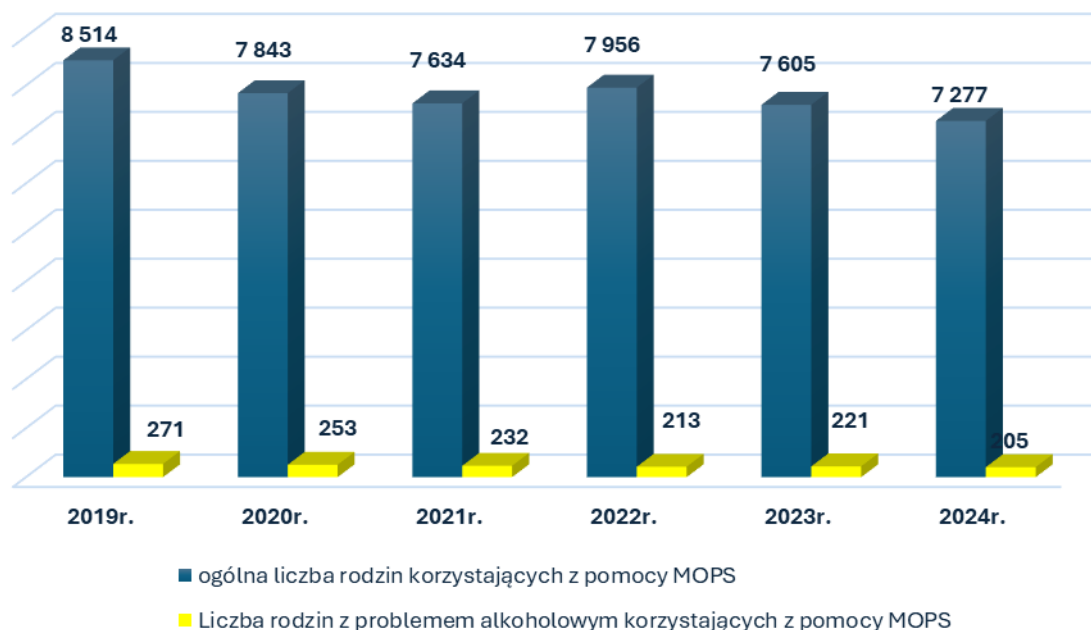
Natomiast w 2021 roku odnotowano wzrost liczby wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego - w stosunku do 2020 roku o 22,3%. Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego wzrosła w 2022 roku w stosunku do 2021 roku spadła o 8,7%, a w 2023 wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 5%.

Powyższy wykres wskazuje, że liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego utrzymywała się w latach 2021 - 2023 w liczbie co najmniej 200. Może to świadczyć o tym, że procedura zobowiązania do leczenia odwykowego jest dobrze znana zarówno w instytucjach (głównie w Policji, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, Prokuraturze) jak i w społeczeństwie. A także, że aktywność w zakresie podejmowania tej procedury była w miarę ustabilizowana.

Natomiast w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego spadła o 29 tj. prawie 14%, a liczba. Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowana do Sądu Rejonowego w 2024 roku wyniosła 86 a zatem o 12 mniej niż w roku poprzednim (spadek o 12,2%).

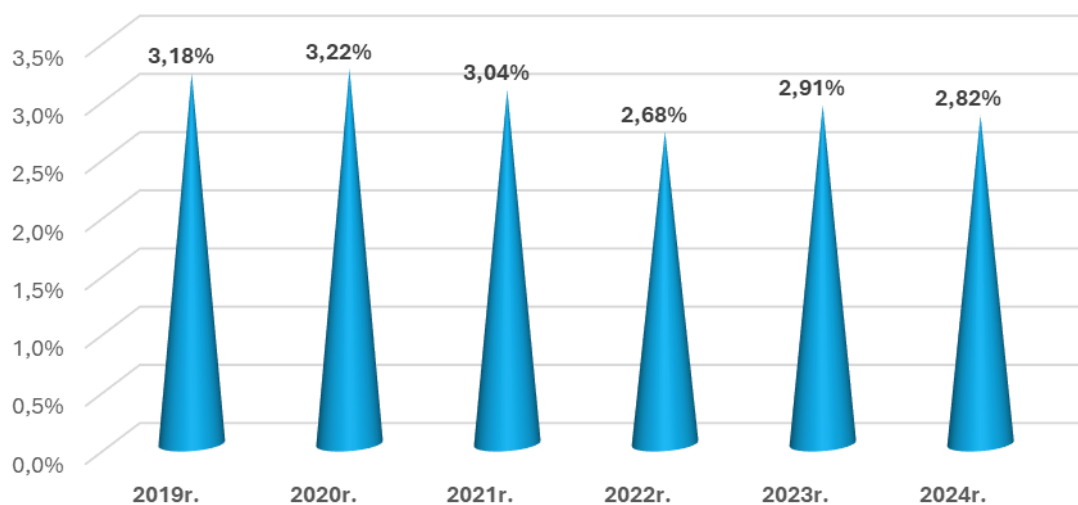
Tendencja spadkowa wartości analizowanych wskaźników w ostatnich dwóch latach, wynika prawdopodobnie ze stałej aktywności działań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz rosnącej skuteczności specjalistycznych placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, do których są kierowane osoby, wobec których podjęto procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego. Należy zaznaczyć, że Komisja monitoruje przez wiele miesięcy przebieg terapii (do zakończenia co najmniej jej cyklu podstawowego), raz w miesiącu spotykając się z tymi osobami w celu sprawdzenia czy kontynuują leczenie oraz prowadząc rozmowy motywujące do kontynuowania tego procesu. Wobec tych osób nie są kierowane do Sądu Rejonowego wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego, a skuteczność podjętej przez nich terapii jej wielokrotnie wyższa niż osób uzależnionych od alkoholu, które zostały skierowane na leczenie odwykowe poprzez zobowiązanie sądowe.

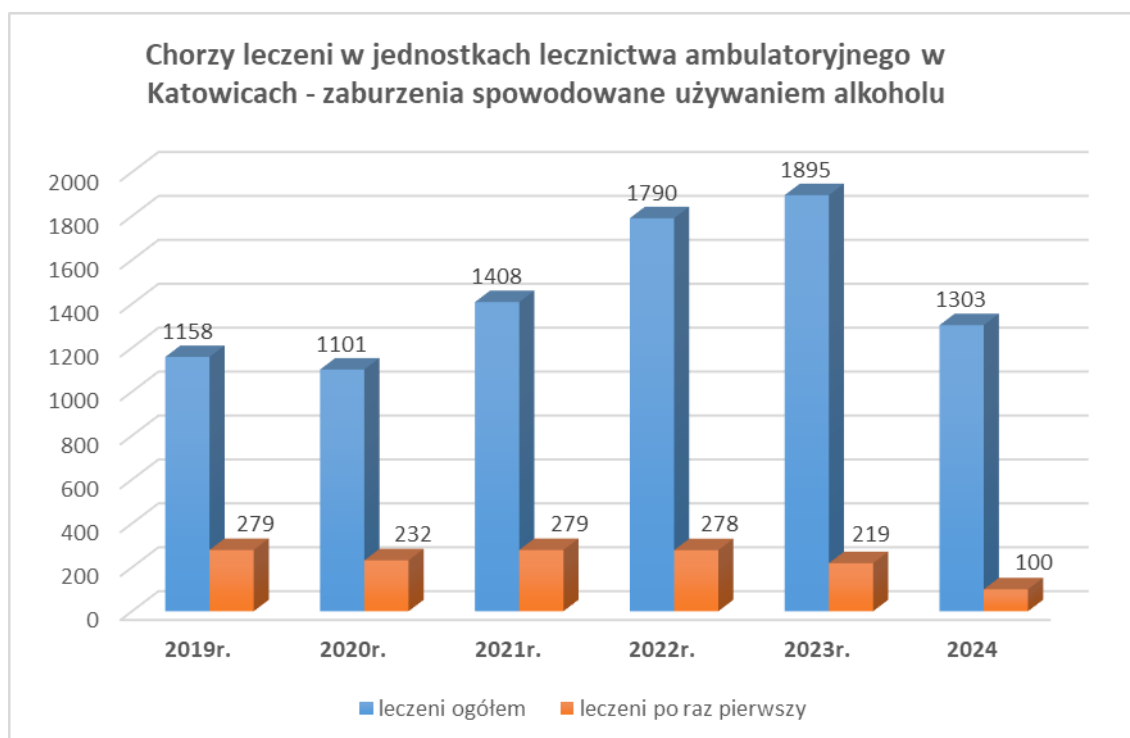
Liczba osób korzystających z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach

Liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy MOPS na przestrzeni ostatnich 6 lat stopniowo maleje i najniższy poziom osiągnęła w 2024 roku. Procentowy udział rodzin z problemem alkoholowym w ogólnej liczbie beneficjentów MOPS utrzymywał się w latach 2019-2024 na zbliżonym poziomie i wynosił w okolicach 3%. Od roku 2022 spadł poniżej 3%, w 2024r. osiągnął 2,82%.

Udział procentowy rodzin z uzależnieniami w ogólnej liczbie korzystających z MOPS

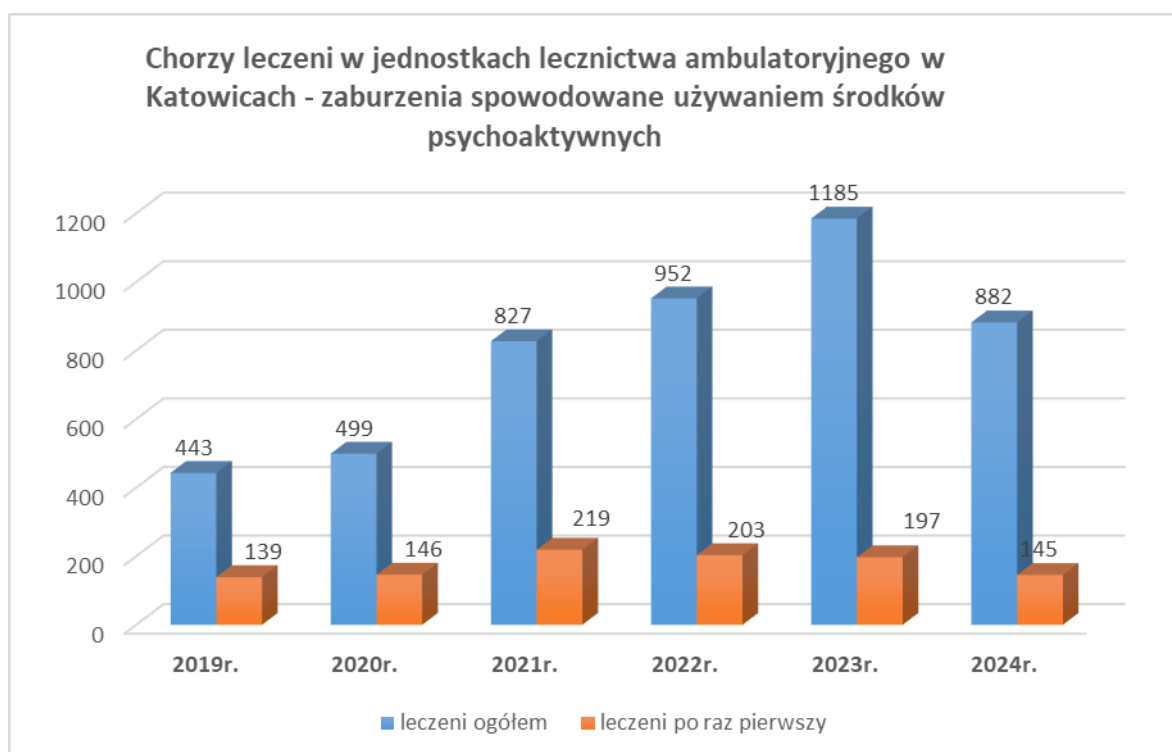

Liczba pacjentów leczonych w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego w Katowicach, ze względu na zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu, od 2019 roku sukcesywnie (z wyjątkiem niewielkiego spadku 2020 r. w stosunku do 2019r.) rośnie. W roku 2023 w stosunku do 2022 roku liczba leczonych ogółem wzrosła o prawie 6 %, natomiast liczba leczonych po raz pierwszy zmalała o około 21%. Natomiast w 2024r. spadła liczba leczonych ogółem, bo o 31,2% w stosunku do roku poprzedniego, a liczba leczonych po raz pierwszy zmalała o 44,3%

Tak duży udział pośród leczonych osób, które nie leczą się po raz pierwszy w danym roku wynika z charakteru zespołu uzależnienia od alkoholu, który jest chorobą przewlekłą, a związku z tym wymaga długotrwałego leczenia, które rozciąga się często na kilka lat.

Podobnie jest w przypadku uzależnień od innych środków psychoaktywnych, co pokazuje poniższy wykres.

Liczba pacjentów leczonych w jednostkach lecznictwa ambulatoryjnego, z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych od 2019 stale rósł, a w 2023 roku w stosunku do 2022r. nastąpił szczególnie duży wzrost wśród leczonych ogółem tzn. o 24,5%. Natomiast w 2024 roku nastąpił spadek 25,5%

Prawdopodobnie powodem wzrostu liczby osób leczonych w 2021 roku z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych była pandemia COVID-19: silny i długotrwały stres oraz pogarszająca się kondycja psychiczna społeczeństwa w związku z lękiem wywołanym pandemią oraz wymuszoną izolacją społeczną; ponadto wstrzymanie w 2020 roku przez Ministerstwo Zdrowia bezpośrednich porad przez poradnie specjalistyczne.

W roku 2022 tendencja wzrostowa z poprzedniego roku utrzymała się wśród leczonych ogółem (wzrost w stosunku do 2021 roku o 15%), natomiast wśród leczonych po raz pierwszy pojawiła się tendencja malejąca (spadek w stosunku do 2021 roku o 7,3%).

Poniższy wykres pokazuje jakie rodzaje substancji psychoaktywnych stwierdzano jako zażywane przez osoby leczone ambulatoryjnie w Katowicach. Zdecydowanie najczęściej było to równocześnie kilka substancji psychoaktywnych lub inne niesklasyfikowane substancje, najprawdopodobniej NSP (nowe substancje psychoaktywne, zwane potocznie „dopalaczami”). Kolejnymi grupami substancji psychoaktywnych najczęściej zażywanych były leki uspokajające i nasenne oraz marihuana.

W 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wyraźny wzrost zaburzeń spowodowanych używaniem następujących środków psychoaktywnych:

- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne: o 14%
- leki usypiające i nasenne: o 35,3 %

W 2021 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost zaburzeń spowodowanych używaniem następujących środków psychoaktywnych:

- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne: o 65,7%
- leki uspokajające i nasenne: o 52,2%
- marihuana: o 154,5%
- substancje halucynogenne np. LSD: o 52,17%

- inne substancje pobudzające, w tym kofeina: o 136,4%
- używanie tytoniu: o 36,7%

W roku 2022 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił dalszy wzrost zaburzeń spowodowanych używaniem następujących środków psychoaktywnych w większości kategorii, jednak dynamika wzrostu z roku poprzedniego uległa wyhamowaniu w większości kategorii substancji psychoaktywnych (z wyjątkiem leków uspokajających i nasennych, marihuany oraz tytoniu, gdzie utrzymuje się największy wzrost liczby osób hospitalizowanych w stosunku do roku poprzedniego):

- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne: wzrost o 5,72%
- leki uspokajające i nasenne: wzrost o 33,7%
- marihuana: wzrost o 39,3%
- inne substancje pobudzające, w tym kofeina: spadek o 38,5%
- używanie tytoniu: wzrost 51,2%

W roku 2023 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił dalszy wzrost zaburzeń spowodowanych używaniem następujących środków psychoaktywnych w większości kategorii, jednak dynamika wzrostu z roku poprzedniego uległa wyhamowaniu w większości kategorii substancji psychoaktywnych, z wyjątkiem leków uspokajających i nasennych, gdzie wzrost jest bardzo wyraźny:

- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne: wzrost o 17,3%
- leki uspokajające i nasenne: wzrost o 44,9%
- marihuana: wzrost o 3,8%
- inne substancje pobudzające, w tym kofeina: wzrost o 12,5%
- używanie tytoniu: wzrost 38,7%

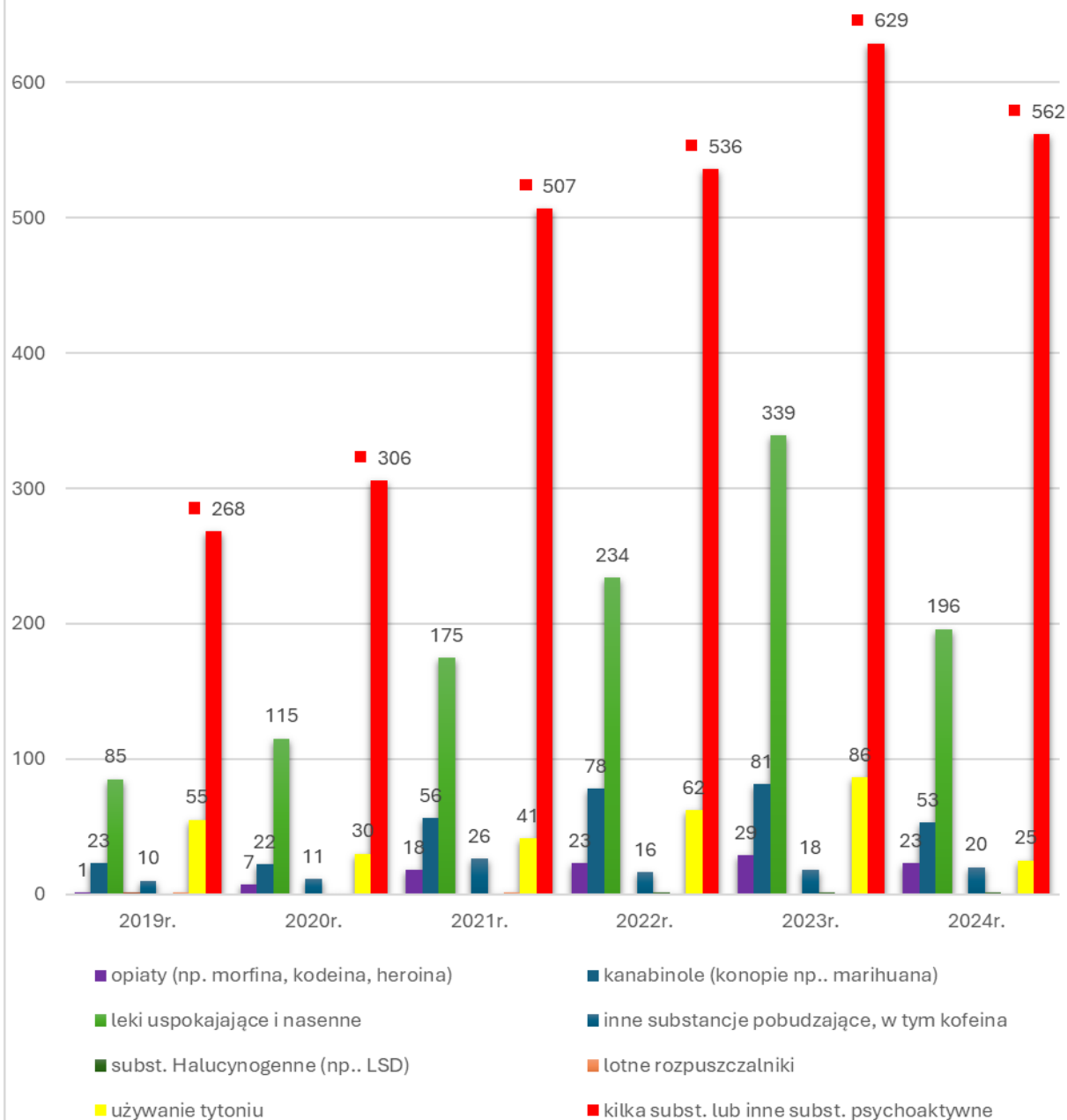
W roku 2024 w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek leczonych ambulatoryjnie zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych we wszystkich kategoriach, z wyjątkiem innych substancji pobudzających w tym kofeiny:

- kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne: spadek o 10,7%
- leki uspokajające i nasenne: spadek o 42,2%
- marihuana: spadek o 34,6%
- inne substancje pobudzające, w tym kofeina: wzrost o 11,1%
- używanie tytoniu: spadek o 71%

Wnioski, które nasuwają się na podstawie analizy poniższego wykresu to:

- największa liczba zaburzeń wywoływana jest równocześnie przez kilka substancji psychoaktywnych, a liczba pacjentów leczonych z tego powodu w jednostkach leczenia ambulatoryjnego w Katowicach rosła sukcesywnie do 2023 roku, w 2024 roku nastąpił spadek w stosunku do roku poprzedniego,
- leki nasenne i uspokajające są kolejną najczęstszą przyczyną zaburzeń i występował w latach 2019 -2023 stały wzrost liczby pacjentów leczonych z tego powodu w jednostkach leczenia ambulatoryjnego w Katowicach, natomiast w 2024 roku nastąpił spadek w stosunku do roku poprzedniego

Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych

Podsumowanie i wnioski:

W ramach działań prowadzonych w mieście Katowice priorytetem jest prowadzenie i wspieranie profesjonalnych, systematycznych i zróżnicowanych oddziaływań wobec dzieci, młodzieży oraz pomocy rodzinom szczególnie zagrożonym problemami uzależnienia od alkoholu i narkotyków. Wynika to z potrzeby racjonalnego wydatkowania środków (leczenie osób uzależnionych prowadzone jest przez specjalistyczne placówki służby zdrowia finansowane w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia) oraz koncentrowania się na podejmowaniu jak najwcześniejszych oddziaływań, które

pomogą w tym, że uda się w przyszłości ograniczyć problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Udzielanie profesjonalnej pomocy dzieciom i młodzieży ma charakter perspektywiczny, przez co pozwala ograniczać ich problemy także w przyszłości. Okres izolacji dzieci i młodzieży z powodu zamkniętych szkół wywarł negatywny wpływ na ich rozwój, spowodował pogorszenie stanu ich zdrowia psychicznego. Jedną z poważnych konsekwencji okazała się nasilona skłonność do zażywania środków psychoaktywnych zmieniających nastrój i większa podatność na uzależnienie się od nich, a także większe nasilenie używania telefonów komórkowych i przebywania w tzw. wirtualnej rzeczywistości. Dlatego w Programie na 2026 rok kontynuowane jest zadanie włączone w ubiegłych latach tzn. udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży oraz rodzicom, wychowawcom i nauczycielom.

Analiza sprawozdań z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2024 roku, a także w pierwszej połowie 2025 roku wskazuje, że najliczniejszą grupę odbiorców programu stanowią dzieci i młodzież korzystający z placówek wsparcia dziennego. Stwarzają one okazje do zaspokajania ich potrzeb psychicznych, nauczania radzenia sobie z trudnymi sytuacjami oraz wyrobienia nawyków prowadzenia zdrowego stylu życia. To z kolei zapobiega, lub opóźnia używanie środków psychoaktywnych przez młodych ludzi i pozwala redukować problemy wynikających z nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków. Wczesna profilaktyka uzależnień ma fundamentalne znaczenie w długofalowej strategii rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych, zatem stanowi uzasadnienie do kontynuowania tych działań w roku 2026. W obecnych uwarunkowaniach kulturowych, obyczajowych i społecznych można uznać za grupę ryzyka - w różnych oczywiście proporcjach - wszystkich nastolatków. W związku z tym działaniami z zakresu profilaktyki uniwersalnej, które są adresowane do całej populacji dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych, będą objęte szkoły zainteresowane wprowadzaniem programów edukacyjno-profilaktycznych ze wszystkich dzielnic Katowic.

Począwszy od 2025 roku do Programu zostały włączone nowe formy oddziaływań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, które będą kontynuowane w 2026 roku tj. strefy młodzieżowe KATO4U oraz Miejski Program Profilaktyki Rówieśnicze (zostały opisane w punkcie VI.3b,3c).

Profilaktyka selektywna realizowana głównie poprzez świetlice specjalistyczne, kluby młodzieżowe oraz pracę podwórkową skierowana jest w głównej mierze do dzieci i młodzieży z dzielnic najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Profilaktyka selektywna adresowana do jednostek lub grup, które ze względu na swoją działalność społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienie problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane przez specjalistyczne placówki wsparcia dziennego wobec dzieci pochodzących z rodzin alkoholowych lub przejawiających inne rodzaje dysfunkcjonalności. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu lub wychowującej się w rodzinie niewydolnej wychowawczo, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci.

W 2026 roku będzie utrzymana kontynuacja opisanych działań specjalistycznych. Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży zapewniają systemową pomoc całej rodzinie. Realizują ją przy współpracy ze szkołami.

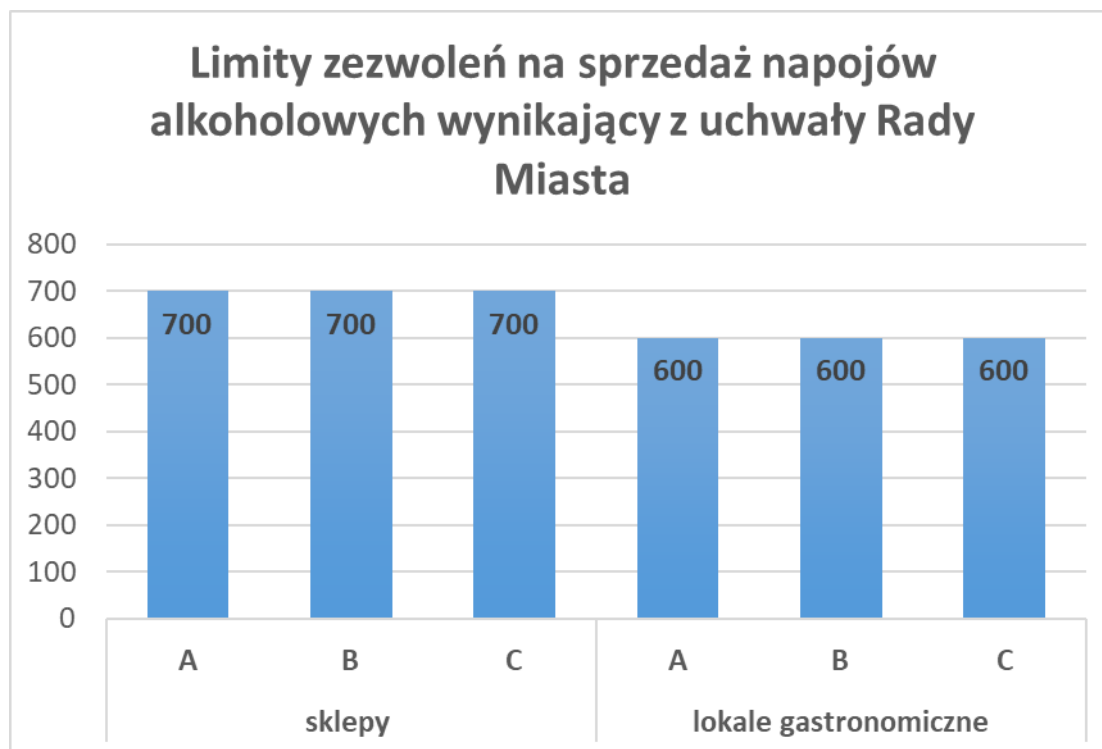
Bardzo ważne jest również łagodzenie szkód, zwłaszcza przemocy domowej, doznawanych przez rodziny osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, co zostało odzwierciedlenie w niniejszym programie.

Zadaniem wynikającym z potrzeb zgłaszanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest organizowanie profesjonalnej pomocy terapeutycznej wobec osób bezdomnych, bardzo często

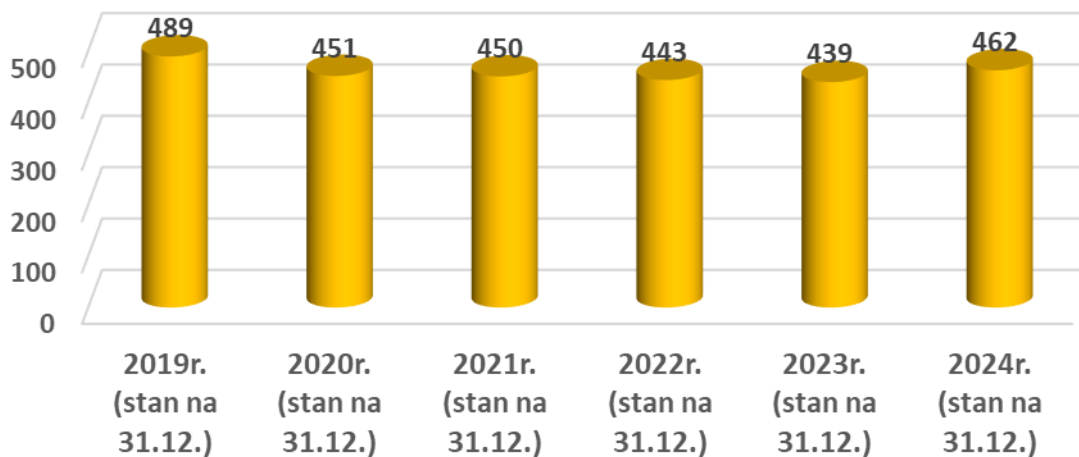
pozostających od wielu lat uzależnienionymi od alkoholu. Deficyty intelektualne, a często również ograniczenia ruchowe tych osób powodują, że nie są oni w stanie korzystać z ogólnodostępnych placówek terapii uzależnień. W procesie ich wyprowadzania z bezdomności pomoc terapeutyczna w zakresie uzależnienia alkoholowego jest niezbędna i jest realizowana w ramach niniejszego Programu.

W celu zadbania o poprawę ładu i porządku publicznego konieczne jest dalsze prowadzenie i w miarę możliwości intensyfikowanie działań w zakresie kompetencji Policji i Straży Miejskiej. Bardzo istotne jest prowadzenie przez Komendę Miejską Policji regularnych i intensywnych kontroli kierowców pod kątem obecności alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w ich organizmach oraz działań związanych ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej.

II. DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

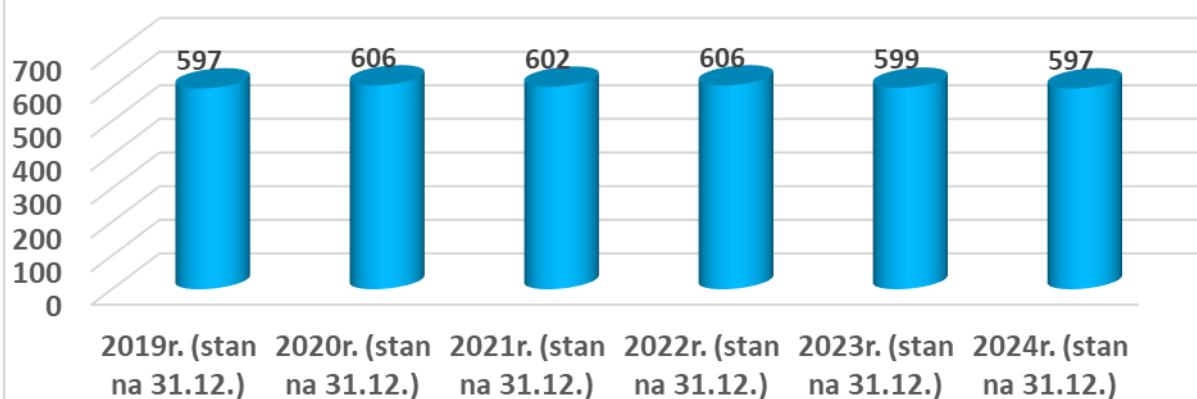

Liczba punktów sprzedaży - lokale gastronomiczne

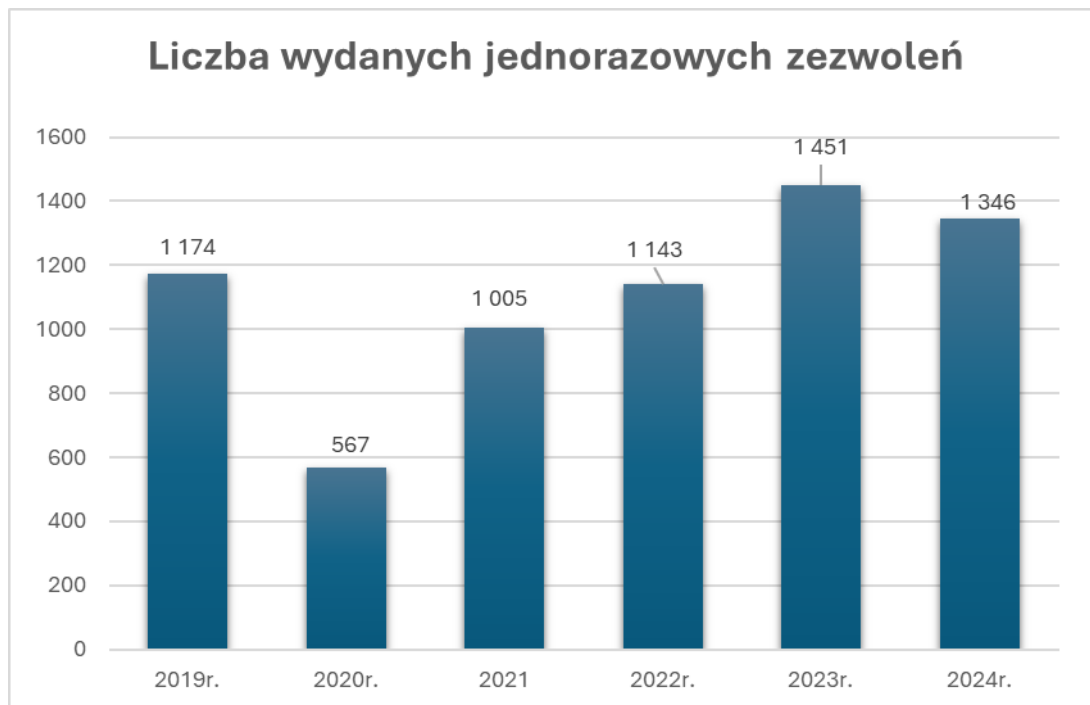
Liczba lokali gastronomicznych podających napoje alkoholowe w 2020 roku w stosunku do 2019 roku zmniejszyła się o 38 tj. o 7,8%. W 2021 roku liczba ta utrzymała się na prawie na identycznym poziomie. W 2022 roku nastąpił spadek w stosunku do 2021r. o 7 punktów tj. o 1,5%, a w 2023 roku spadek w stosunku do roku poprzedniego o 4 (niecałe 1%)

Liczba punktów sprzedaży - sklepy

Liczba sklepów sprzedających alkohol na terenie Katowic w 2020 roku w stosunku do 2019 roku wzrosła o 1,5%, a w latach 2021 i 2022 utrzymywała się prawie na identycznym poziomie. Natomiast w 2023r. zmalała w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 7 sklepów tj. o 1,1%

W ramach limitu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są zezwolenia tzw. jednorazowe (maksymalnie na dwa dni handlu alkoholem), które dotyczą sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na imprezach typu festyny, targi, jarmarki. Dynamikę rozwoju tej formy handlu napojami alkoholowymi w Katowicach obrazuje poniższy wykres:

W 2020 roku, ze względu na przepisy sanitarno-epidemiologiczne wynikające z pandemii COVID-19, nastąpił gwałtowny spadek jednorazowych zezwoleń (o 51,7% w stosunku do 2019 roku). Natomiast w kolejnych latach następuje stały wzrost liczby wydawanych zezwoleń tego typu:

- w 2021 roku w stosunku do 2020 roku bardzo znaczny wzrost, bo o 77%
- w 2022 roku w stosunku do 2021 roku nastąpił wzrost o 13,7%
- w 2023 roku w stosunku do 2022 roku nastąpił wzrost o 27 %
- w 2024 roku w stosunku do 2023 roku nastąpił spadek o 7,2 %

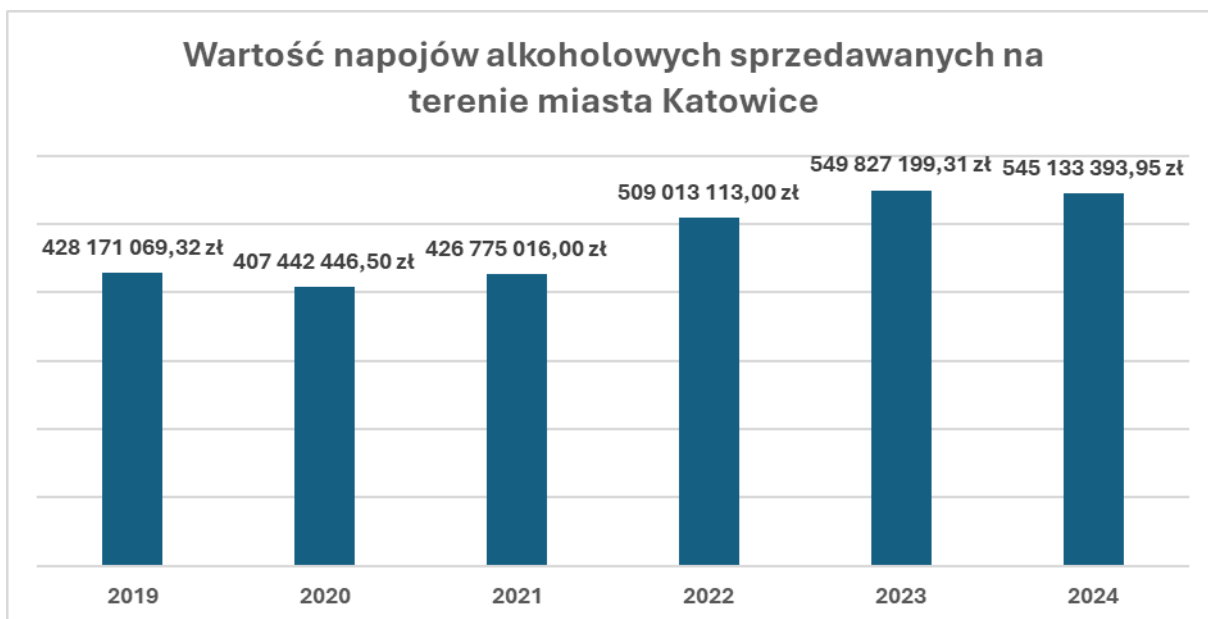
Stały wzrost liczby jednorazowych zezwoleń w latach od 2021 do 2023 oraz tylko nieznaczny spadek tej liczby w 2024r. wynika z aktywności przedsiębiorców angażujących się w liczne wydarzenia plenerowe organizowane w Katowicach, w tym np. jarmarki.

Liczba punktów sprzedaży w odniesieniu do liczby mieszkańców miasta Katowice

Rok	2019r. (stan na 31 grudnia)	2020r. (stan na 31 grudnia)	2021r. (stan na 31 grudnia)	2022r. (stan na 31 grudnia)	2023r. (stan na 31 grudnia)	2024r. (stan na 31 grudnia)
Liczba mieszkańców	276 499	272 531	269 367	265 698	263 800	261 125
Liczba punktów sprzedaży	1 086	1057	1052	1 049	1 038	1 059
Liczba mieszkańców Katowic przypadająca na jeden punkt sprzedaży alkoholu	254,60	257,83	256,05	253,29	254,14	246,58

Wg sprawozdania Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, w 2023 w Polsce roku na jeden punkt sprzedaży alkoholu przypadają 303 osoby, a w woj. śląskim 318.

Powyższy wykres pokazuje dynamikę kupna napojów alkoholowych, na terenie Katowic. Biorąc pod uwagę, że ceny alkoholu w ostatnich latach utrzymują się na bardzo zbliżonym poziomie to pokazana dynamika wskazuje, że w ostatnich trzech latach nastąpił na terenie Katowic wzrost ilości kupowanego alkoholu, a zatem również jego spożycia. Największy wzrost nastąpił w 2022 roku, gdy wartość sprzedanego alkoholu zwiększyła się stosunku do 2021 rok o 19,27%. W ostatnich trzech latach wartość utrzymywała się na bardzo zbliżonym poziomie. W 2023 roku w stosunku do 2022 roku nastąpił dalszy wzrost wartości o 8 %. Natomiast w 2024r. w stosunku do 2023r. nastąpił spadek o 0,85%, co jest pozytywną tendencją

Ograniczanie sprzedaży napojów alkoholowych:

Zaleca się, aby maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Katowice przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosiła:

- 700 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
- 700 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 700 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu.

Zaleca się, aby maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Katowice przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosiła:

- 600 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
- 600 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 600 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu.

Zaleca się, aby punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych były usytuowane w odległości co najmniej 50 metrów od szkół lub innych placówek oświatowo-wychowawczych oraz obiektów kultu religijnego. Odległość tę należy mierzyć najkrótszą drogą dojścia, wzdłuż ciągów komunikacyjnych, od wejścia do punktu sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych do czynnego wejścia do budynku chronionego.

Przeprowadzona w 2018 roku analiza dotycząca usytuowania punktów handlu napojami alkoholowymi oraz statystyk wykroczeń związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych w miejscach publicznych prowadzonych przez Policję i Straż Miejską pozwoliła zobrazować dynamikę

wykroczeń w przestrzeni miasta oraz natężenia handlu alkoholem. Najwięcej wykroczeń dotyczących spożywania a także usiłowania spożywania alkoholu oraz interwencji skutkujących doprowadzeniem do Izby Wyrzębów stwierdzono w Śródmieściu.

W związku z tym Uchwałą Nr LVII/1174/18 Rady Miasta Katowice z dnia 28 czerwca 2018 roku wprowadzono zakaz sprzedaży w godzinach między 2200 a 600 napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w Śródmieściu. Po wejściu w życie ww. uchwały Komenda Miejska Policji poinformowała, że dzielnicowi rejonów gdzie zaczął obowiązywać ten przepis uzyskali w rozmowach z mieszkańcami potwierdzenie, że zmniejszyła się uciążliwość związana z osobami spożywającymi alkohol w bramach i podwórzach. Analiza liczby zdarzeń związanych z zakłócaniem ładu i porządku publicznego oraz zakłócania spoczynku nocnego w obrębie konkretnych ulic stanowiących ściśle centrum miasta również potwierdziła zasadność podjęcia ww. uchwały.

W wyniku inicjatywy społeczności lokalnych i po przeprowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących ograniczenia między godziną 22.00 a 6.00 sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży na terenie miasta Katowice, rozszerzono ten przepis o dwie kolejne dzielnice tj. Załęże i Szopienice-Burowiec (Uchwała Nr XXXI/636/21 Rady Miasta Katowice z dnia 4 lutego 2021r.), a następnie o Bogucice i Dąbrówkę Małą (Uchwała Nr XLIX/1081/22 Rady Miasta Katowice z dnia 23 czerwca 2022r.) oraz Koszutkę (Uchwała Nr LXIV/1321/23 Rady Miasta Katowice z dnia 25 maja 2023r.)

Zaleca się utrzymanie ograniczenia sprzedaży napojów alkoholowych między godziną 22.00 a 6.00 we wszystkich punktach handlowych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży na terenie Śródmieścia, Załęża, Szopienic-Burowca, Bogucic, Dąbrówki Małej oraz Koszutki; z możliwością rozszerzenia ww. ograniczenia, na pozostałe dzielnice Miasta.

Niniejszy Program nie zakłada wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów.

III. REALIZATOR MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Realizatorem Programu jest Urząd Miasta Katowice. Realizator współpracuje w wykonaniu zadań wynikających z Programu z podmiotami wymienionymi w punktach IV oraz VI.

IV. PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach.
2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno – pedagogiczne w Katowicach, które prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną dla dzieci i młodzieży.
3. Placówki leczenia odwykowego:
 - a. Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy ul. Korczaka 2 działająca w ramach Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr. Krzysztofa Czumy
 - b. Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy ul. Korczaka 2 działający w ramach Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr. Krzysztofa Czumy
 - c. Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy ul. Korczaka 27 działający w ramach Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr. Krzysztofa Czumy
 - d. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia NZOZ „Altermed” przy ul. Podgórznej 4 w Katowicach

- e. NZOZ Ośrodek Promocji Zdrowia Trzeźwości i Rozwoju Osobistego „AZTIRO” przy ul. Rolnej 7 w Katowicach

Wszystkie wyżej wymienione placówki finansowane są w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Współpraca w ramach niniejszego programu polega na kierowaniu do nich, przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach, osób wobec których prowadzone jest postępowanie o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, w tym:
 - a. placówki wsparcia dziennego w formie świetlic specjalistycznych i specjalistycznych klubów młodzieżowych,
 - b. Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego w sprawach dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi - podejmuje działania w zakresie pomocy osobom zaburzonym psychicznie z problemem uzależnienia i ich rodzinom,
 - c. Ośrodek Interwencji Kryzysowej - udziela rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, podejmuje działania interwencyjne na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia chemicznego lub behawioralnego, zwiększa dostępność w zakresie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
 - d. Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii podejmuje działania w zakresie uzależnień, związane z poradnictwem i profilaktyką dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym poprzez wsparcie asystenta rodziny,
 - e. Działu ds. Osób Bezdomnych prowadzi oddziaływania profilaktyczno-terapeutyczne wobec osób bezdomnych uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych
 - f. pracownicy socjalni MOPS zajmujący się osobami z problemem alkoholowym pozostają w stałym kontakcie z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach z którą ustalają tryb postępowania wobec podopiecznych, z wykorzystaniem konsultantów ds. uzależnień MOPS, co ma szczególne zastosowanie w przypadku osób niepełnosprawnych.
2. Komenda Miejska Policji w Katowicach - pełni w szczególności funkcję ochrony przed przemocą w rodzinie oraz egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
3. Prokuratura Rejonowa Katowice- Zachód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Wschód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Północ w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Południe w Katowicach - pełnią w szczególności funkcję ochrony przed przemocą w rodzinie.
4. Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach - Wydziały Rodzinne i Nieletnich orzekają o obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.
5. Straż Miejska w Katowicach - kontroluje prawidłowość funkcjonowania placówek detalicznych i gastronomicznych handlujących alkoholem, egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz prowadzi działania z zakresu prewencji szkolnej.
6. Organizacje pozarządowe oraz podmioty wpisane do ewidencji działalności gospodarczej – realizują zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
7. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Katowicach powoływany przez Prezydenta Miasta Katowice, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, które realizują działania określone w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

V. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W ramach realizacji zadań własnych gminy wynikających z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Prezydent Miasta Katowice powołał Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

I. Zadania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach:

1. Inicjowanie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii, które w szczególności obejmują:
 - a. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniami,
 - b. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i/lub narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
 - c. wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
2. Opiniowanie:
 - a. projektu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Katowicach, a także sprawozdań z realizacji tego Programu,
 - b. ofert składanych w ramach otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych (udział co najmniej jednego członka Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w pracach komisji konkursowej, o której mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2013r. o pożytku publicznym i o wolontariacie),
 - c. projektów uchwał Rady Miasta Katowice dotyczących m.in.:
 - ustalenia dla miasta Katowice maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży;
 - zasad usytuowania na terenie miasta Katowice miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
 - ograniczenia godzin sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży na terenie miasta Katowice,
 - d. wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miasta Katowice w zakresie określonym w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wyrażanie opinii w tej sprawie w drodze postanowienia.
3. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, w tym:
 - a. udzielanie informacji o trybie kierowania na leczenie odwykowe,
 - b. informowanie o działalności instytucji, które mogą udzielić pomocy rodzinie z problemem alkoholowym, jak m.in. Sąd, Policja, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, stowarzyszenia trzeźwościowe, grupy AA, AL-ANON,

- c. przyjmowanie podania o skierowanie na leczenie odwykowe osób zamieszkałych na terenie miasta Katowice i prowadzenie dalszych działań zmierzających do zobowiązania do leczenia odwykowego osoby uzależnione od alkoholu, w tym:
 - d. zbieranie dokumentacji potwierdzającej problemy alkoholowe,
 - e. prowadzenie rozmów motywujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia odwykowego,
 - f. prowadzenie z rodzinami osób uzależnionych od alkoholu wywiadów i rozmów wspierających,
 - g. kierowanie na badania psychologiczno-psychiatryczne do biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - h. kierowanie wniosków do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
 - i. współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatami Policji, Prokuraturą i Sądem.
4. Udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej zajmującego się organizowaniem, integrowaniem i koordynowaniem działań w tym obszarze problemów.
 5. Prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.
 6. Prowadzenie wraz z Wydziałem Spraw Obywatelskich kontroli wiarygodności danych złożonych w oświadczeniu o wartości sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim.
 7. Bieżąca współpraca z Wydziałem Polityki Społecznej.

II. Zasady funkcjonowania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach.

1. Szczegółowe zasady działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach, w tym skład osobowy z podziałem na zespoły tematyczne, określa stosowne zarządzenie Prezydenta Miasta Katowice.
2. Przewodniczącemu, Wiceprzewodniczącemu oraz członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za udział w każdym posiedzeniu Zespołu Inicjująco-Opiniującego, Zespołu ds. Leczenia Odwykowego, Zespołu Kontrolnego oraz Zespołu ds. kontroli wiarygodności danych złożonych w oświadczeniu o wartości sprzedaży napojów alkoholowych w roku poprzednim, w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw.

VI. CELE I ZADANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Cel główny programu: ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z picia napojów alkoholowych oraz zażywania innych środków psychoaktywnych, a także profilaktyka uzależnień behawioralnych

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin			
	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Wykonawcy zadań Programu oraz partnerzy Programu
A	prowadzenie w ramach Miejskiego	- liczba rodzin objętych	Miejski Ośrodek

	Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii, które podejmuje działania w zakresie uzależnień, związane z poradnictwem i profilaktyką dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym poprzez wsparcie asystenta rodziny	pomocą - liczba konsultacji dla rodzin	Pomocy Społecznej w Katowicach - Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii
B	prowadzenie oddziaływań profilaktyczno-terapeutycznych wobec osób bezdomnych uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych	- liczba przeprowadzonych oddziaływań - liczba osób bezdomnym włączonych w system pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach - Działu ds. Osób Bezdomnych Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe
C	zwiększenie dostępności leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla mieszkańców Katowic, ze szczególnym uwzględnieniem specjalistycznych programów dla dzieci i młodzieży oraz klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	- liczba osób objętych pomocą - ilość udzielonej pomocy (wyrażonej w godzinach lub osobodniach)	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: specjalistyczne placówki lecznicze, organizacje pozarządowe
D	organizowanie grup terapeutycznych oraz wspomaganie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin	- liczba spotkań grup terapeutycznych - liczba osób biorących udział	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: specjalistyczne placówki lecznicze, organizacje pozarządowe, indywidualni specjaliści prowadzący działalność gospodarczą
E	dofinansowanie obozów terapeutycznych dla rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym	- liczba osób biorących udział w obozach	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe
F	wspieranie działalności punktów informacyjno- konsultacyjnych z zakresu problemów alkoholowych oraz stowarzyszeń abstynenckich i trzeźwościowych	- liczba udzielonych usług	Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe
G	prowadzenie działań wobec osób uzależnionych od alkoholu w ramach procedury zobowiązania do leczenia odwykowego	- liczba rozpatrzonych wniosków przez MKRPA - liczba spotkań z osobami, zapraszany	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w

		przez Komisję - liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowanych do Sądu	Katowicach Partnerzy: MOPS w Katowicach, Komenda Miejska Policji w Katowicach , MIW i Ośrodek Pomocy dla Osób w Katowicach, Komenda Miejska Policji w Katowicach, Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice- Zachód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Wschód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Północ w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Południe w Katowicach,
2.Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą domową			
	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Wykonawcy zadań Programu oraz partnerzy Programu
A	organizowanie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową	- liczba Zespołów Interdyscyplinarnych - liczba Grup Diagnostyczno-Pomocowych	MOPS w Katowicach – Ośrodek Interwencji Kryzysowej Partnerzy: Komenda Miejska Policji w Katowicach, Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice- Zachód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Wschód w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Północ w Katowicach, Prokuratura Rejonowa Katowice-Południe w Katowicach, Urząd Miasta Katowice – Wydział Polityki

			Spółecznej, Urząd Miasta Katowice – Wydział Edukacji, Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Katowicach
B	prorowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	- liczba osób korzystających z pomocy rodzaj udzielonej pomocy i liczba poszczególnych form pomocy liczba pracowników socjalnych biorących udział w szkoleniach z zakresu uzależnień - liczba konsultacji dla pracowników socjalnych z zakresu uzależnień chemicznych i behawioralnych	MOPS w Katowicach
C	prorowadzenia działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie przez organizacje pozarządowe	- liczba osób korzystających z pomocy rodzaj udzielonej pomocy i liczba poszczególnych form pomocy	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe
3.Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.			
	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Wykonawcy zadań Programu oraz partnerzy Programu
A	prorowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w szczególności w formie opiekuńczej i specjalistycznej, w tym: kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych oraz grup profilaktycznych dla młodzieży oraz zlecenie ich prowadzenia organizacjom pozarządowym	- liczba placówek - liczba dzieci objętych pomocą	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe MOPS w Katowicach
B	Prowadzenie stref młodzieżowych KATO4U - są to inkluzywne przestrzenie będące miejscem spotkań, realizacji pasji i zainteresowań młodych ludzi, rozwijania ich talentów i umiejętności, wymiany myśli, budowania poczucia sprawczości, wspólnego działania i podejmowania	-liczba młodzieży korzystającej z oferty stref młodzieżowych KATO4U, - liczba aktywności realizowanych w strefach młodzieżowych KATO4U,	Urząd Miasta Katowice- Wydział Edukacji, Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, jednostki oświatowe

	inicjatyw istotnych z punktu widzenia młodzieży		
C	Miejski Program Profilaktyki Rówieśniczej - ma charakter profilaktyki zintegrowanej, angażującej kompleksowo młodzież do realizacji pasji, wykorzystywania swoich zasobów i budowania relacji w celu najefektywniejszego wykorzystania potencjału młodych ludzi; opiera się w głównej mierze na prezentowaniu alternatywnych form spędzania wolnego czasu, kształtowaniu postaw i rozwijaniu umiejętności społecznych.	- liczba uczestników Miejskiego Programu Profilaktyki Rówieśniczej - liczba działań, aktywności, projektów, realizowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki Rówieśniczej	Urząd Miasta Katowice- Wydział Edukacji, Wydział Polityki Społecznej, Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, jednostki oświatowe
D	Prowadzenie środowiskowych programów profilaktycznych w formie pozalekcyjnych zajęć sportowych realizowanych poprzez uczniowskie kluby sportowe, uwzględniających następujące elementy: - integracja i inkluzja dzieci i młodzieży ze środowisk o zróżnicowanym statusie społecznym, sytuacji materialnej, rodzinnej i wychowawczej, - prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportu, - podjęcie współpracy ze szkołami w realizacji zadań wynikających z programów wychowawczych i programów profilaktyki szkolnej.	-liczba Uczniowskich Klubów Sportowych realizujących Program -liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach	Urząd Miasta Katowice - Wydział Sportu Partnerzy: organizacje pozarządowe (Uczniowskie Kluby Sportowe w Katowicach)
E	prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz opartych na sprawdzonych strategiach profilaktycznych, mających interaktywny charakter oraz zawierających szczegółowe scenariusze zajęć i ewaluację potwierdzającą skuteczność programu	- liczba programów - liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe i specjaliści w zakresie profilaktyki prowadzący działalność gospodarczą
F	wspieranie i prowadzenie działań promujących trzeźwość i wolność od wszelkich uzależnień, w tym behawioralnych dla różnych grup wiekowych	liczba odbiorców	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe
G	udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży oraz rodzicom, wychowawcom i nauczycielom w celu poprawy zdrowia psychicznego (w tym zapobieganie uzależnieniom, także	- liczba osób którym udzielono pomocy, - liczba udzielonych porad	Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej Partnerzy: organizacje pozarządowe

	behawioralnym) dzieci i młodzieży,		MOPS w Katowicach
4. Nadzór nad placówkami handlującymi napojami alkoholowymi w zakresie przestrzegania przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości			
	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Wykonawcy zadań Programu oraz partnerzy Programu
	Prowadzenie regularnych kontroli w placówkach handlujących napojami alkoholowymi w zakresie przestrzegania przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	- liczba posiedzeń Zespołu Kontrolnego MKRPA oraz przeprowadzonych kontroli - liczba udzielonych mandatów przez Straż Miejską	Miejska Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Katowicach Partnerzy: Straż Miejska w Katowicach, Urząd Miasta Katowice - Wydział Spraw Obywatelskich

VII. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są dochody z opłat za korzystanie z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym.

Środki zaplanowane w budżecie Miasta na 2026 rok na realizację niniejszego Programu wynoszą 14.500.000 zł.

1. Dysponenci środków finansowych

Dysponenci	Środki finansowane w wysokości:
Urząd Miasta Katowice - Wydział Polityki Społecznej	8.313.937 zł
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach	4.791.251 zł
Urząd Miasta Katowice – Wydział Sportu	900.000 zł
Szkoły i placówki oświatowe w Katowicach (nadzorowane przez Urząd Miasta Katowice - Wydział Edukacji)	494.812 zł
Suma	14.500.000 zł

2. Program jest podawany do wiadomości publicznej i stanowi podstawę do składania ofert na wykonanie zadań w nim zamieszczonych. Wytyczne do realizacji zadań wynikających z programu zawiera przewodnik pn. „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii”, publikowany przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Uzasadnienie

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy, a także zobowiązuje radę gminy do uchwalania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Również ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii określa, że przeciwdziałanie narkomanii jest zadaniem własnym gminy.

W związku z powyższym powstał Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r., który jest elementem „Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych”.

Działania zapisane z wyżej wymienionego programu tworzą system wszechstronnej pomocy dla wielu grup odbiorców, na różnych etapach zagrożenia problemami uzależnień i stanowią kontynuację działań realizowanych w poprzednich latach. Obejmują one dzieci i młodzież, osoby uzależnione i ich rodziny, osoby doświadczające przemocy domowej. Zadania wynikające z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026r. prowadzone są przez szereg podmiotów. Wśród realizatorów znajdują się zarówno jednostki budżetowe Miasta, jak również organizacje pozarządowe i indywidualni wykonawcy. Taki system skutkuje wszechstronnością i skutecznością podejmowanych działań.

Program konsultowano z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie poprzez zamieszczenie roboczej wersji Programu, w dniach od 26.06.2025r. do 31.07.2025r. na stronie internetowej Katowice.eu oraz na Platformie Konsultacji Społecznych. Do projektu programu nie wniesiono uwag.

Projekt Programu uzyskał pozytywną opinię Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Katowicach.